

13 Μαρτίου 2015

Δόγμα και ήθος, πίστη και έργα (Μέρος Β΄)

/ Γέροντας Ιωσήφ Βατοπαιδινός († 2009)

Υπάρχει όμως κι ένας άλλος πιο σπουδαίος λόγος, που επιβάλλει την προς τον Θεό υπακοή του ανθρώπου. Είναι «η καθ' υπερβολήν οδός» προς την εφαρμογή του

θείου θελήματος· η ανταπόκριση δηλαδή στην αγάπη του Θεού Πατέρα, ο οποίος «τόσο πολύ αγάπησε τον κόσμο, ώστε παρέδωσε στο θάνατο τον μονογενή του Υιό»(Ιω. γ' 16) και ο οποίος «πρώτος μας αγάπησε» (Α' Ιω. δ' 19). Η θεληματική υποταγή στις θείες εντολές είναι, λοιπόν, απαντητική εκδήλωση στην ανιδιοτελή αγάπη του Θεού.

Ο πιο πρακτικός τρόπος να ανταποδώσουμε αγάπη στην αγάπη του Θεού είναι αυτός που μας δείχνει ο Ιησούς μας: «Αν με αγαπάτε, θα τηρήσετε τις εντολές μου»· και πάλιν «εκείνος που κρατά τις εντολές μου και τις εκτελεί, αυτός με αγαπά· και αυτός που με αγαπά θ' αγαπηθεί από τον Πατέρα μου, κι εγώ θα τον αγαπήσω και θα του φανερώσω τον εαυτόν μου...Όποιος με αγαπά θα τηρήσει το λόγο μου. Κι ο Πατέρας μου θα τον αγαπήσει, και θα έρθουμε σ' αυτόν και θα κατοικήσουμε μαζί του. Αυτός που δεν με αγαπά δεν ακολουθεί τα λόγια μου. Τα λόγια όμως που ακούτε δεν προέρχονται από μένα, αλλά από τον Πατέρα που μ' έστειλε»(Ιω. ιδ' 15-24). Μετά από τη σαφή αυτή θέση, δεν πρέπει να υπάρχουν επιφυλάξεις όσον αφορά την πρακτική πλευρά της ζωής του πιστού.

Η αγαπητική αυτή διάθεση του Θεού προς τα κτίσματά Του, και ιδιαίτερα προς τον άνθρωπο, αποτελεί το συγκλονιστικότερο για την κτίση γεγονός της θείας αποκαλύψεως. Η μέριμνα για τη δημιουργία, η πρόνοια για τη συντήρηση των όντων, και μετά η «κένωση» του Θεού Λόγου για τη σωτηρία του πεπτωκότος ανθρώπου, δεν είναι άλλο παρά μια αδιάλειπτη κοινωνία αγάπης του Θεού προς τα κτίσματά Του. Τί άλλο λοιπόν είναι δυνατόν να επιβάλλει την ανταπόκριση των κτισμάτων προς τον Πλάστη, εκτός από την αγάπη; «Με το μέτρο που μας μετρήθηκε, ας ανταποκριθούμε και εμείς».

Από αυτά προκύπτει το συμπέρασμα ότι η υπακοή στο θείο θέλημα δεν είναι πλέον υπόθεση ελεύθερης επιλογής της προαιρέσεως, αλλά καθήκον επιτακτικό του οποίου η παράβαση ανατρέπει τον όρο της σωτηρίας. Η δημιουργία μας από το μηδέν και η αναδημιουργία μας διά του Σταυρού και της Αναστάσεως κατέστησε τον Θεό διπλό Κύριό μας, ώστε, σύμφωνα με τον Παύλο, «δεν ζει κανείς για τον εαυτό του, αλλά γι' αυτόν που πέθανε και αναστήθηκε γι' αυτόν»(πρβλ. Β' Κορ. ε' 15). Αυτή την αρχή παραβιάσαμε ιδιαίτερα στις μέρες μας, επηρεασμένοι από τα δυτικά ρεύματα του ορθολογισμού και χάσαμε τον προσανατολισμό μας και κατευθύναμε τις προσπάθειές μας σε ιδιοτελείς ή λανθασμένους στόχους και σκοπούς. «Όσοι δεν λογαριάζουν ότι είναι υπόχρεοι να τηρούν όλες τις εντολές του Χριστού—λέει ο άγιος Μάρκος ο ασκητής— αυτοί διαβάζουν σωματικά το νόμο του Θεού, και δεν εννοούν μήτε εκείνα που λένε, μήτε εκείνα για τα οποία δίνουν διαβεβαιώσεις. Γι' αυτό και νομίζουν ότι τάχα εκπληρώνουν το νόμο με τα έργα τους».

Η υπακοή του ανθρώπου προς τον Θεό επαναφέρει την ισορροπία στη διασαλευθείσα σχέση τους όπως και πριν από την πτώση, όπου ο άνθρωπος γευόταν τη θεία Χάρη που προερχόταν από τον Θεό, την κυριότητα του οποίου αναγνώριζε και στην οποίαν υποτασσόταν. Αφού παρέβηκε ο άνθρωπος την εντολή, πράγμα που αποτελούσε σημείο διακοπής της αγάπης του προς τον αγαπώντα Θεόν, στερήθηκε τη θεία Χάρη και όλα συγχρόνως τα καλά και υπέκυψε στο θάνατο. Η «κένωση» του Θεού Λόγου επανέφερε την ισορροπία. Επαναπροσλήφθηκε ο άνθρωπος από τον Θεό, έγινε δι' Αυτού νικητής του θανάτου και της φθοράς, ικανός να αντιμετωπίζει τον εχθρό διάβολο και να επιτύχει τον αρχικό του προορισμό .

Να τι λέει σχετικά και ο Μέγας Αθανάσιος: Μετά την ενανθρώπιση του Χριστού «οι άνθρωποι δεν μένουν πλέον εξαιτίας των παθών τους αμαρτωλοί και νεκροί, αλλά αφού αναστήθηκαν με τη δύναμη του Λόγου, μένουν πάντοτε αθάνατοι και άφθαρτοι. Διότι δεν πεθαίνουμε πια ως απόγονοι του Αδάμ, διότι η γέννησή μας και όλη η σωματική μας ασθένεια προσλήφθηκε από το Λόγο και έτσι σηκωνόμαστε από τη γη, επειδή καταργήθηκε η κατάρα εξαιτίας της αμαρτίας από Αυτόν που έγινε κατάρα για εμάς... Όπως όλοι πεθαίνουμε ως γήινοι απόγονοι του Αδάμ, έτσι αποκτούμε τη ζωή του Χριστού αφού αναγεννηθήκαμε με το μυστήριο του βαπτίσματος. Η σάρκα μας χριστοποιήθηκε εξαιτίας του Θεού Λόγου, που έγινε άνθρωπος για εμάς».

Αφού λοιπόν ο Θεός μας έσωσε διά του Υιού του, μας έδωσε νέες εντολές, τις οποίες απαιτεί να τηρούμε, σαν το πρακτικό δείγμα της από μέρους μας ανταγαπήσεως. Έτσι, ανταγαπώντας τον Θεό που μας αγάπησε δεχόμαστε τις ενέργειες της θείας του Χάριτος που είναι το παν για μας. Η πρώτη αφορμή της πτώσεως και καταστροφής μας δεν ήταν η άρνηση της προσωπικότητας του Θεού· δεν αρνήθηκε ο Αδάμ τον Θεό, την εντολή αρνήθηκε. Τώρα εμείς τηρούμε τις εντολές για να ζήσουμε. Εξ άλλου, ο Κύριός μας Ιησούς, μας πληροφόρησε ότι την αγάπη μας γι' Αυτόν μόνο με την τήρηση των εντολών μπορούμε να αποδείξουμε: «Αν τηρήσετε τις εντολές μου —λέει— θα μείνετε πιστοί στην αγάπη μου, όπως εγώ τήρησα τις εντολές του Πατέρα μου και γι' αυτό μένω πιστός στην αγάπη του»(Ιω. ιε' 10). Δεν θα μπορέσουμε να ερμηνεύσουμε το νόημα της θείας αποκαλύψεως με άλλο τρόπο παρά μόνο με την πίστη και την αγάπη και, κατά συνέπεια, την υπακοή στο θείο θέλημα που εκφράζεται με τις θείες έντολές. Με λίγα λόγια, ο προορισμός του ανθρώπου δεν είναι τίποτε άλλο παρά να πιστεύει

και να αγαπά τον Θεό και να τηρεί τις εντολές του. Πόσο θα ωφελούσε αυτό τον κόσμο αν γινόταν πανανθρώπινη συνείδηση!

Η μεν απόφαση του Θεού, να παραδώσει τον μονογενή Υιόν του για εμάς, φανερώνει την άπειρη αγάπη Του προς τον άνθρωπο. Ο δε ενανθρωπήσας Χριστός, με τον πανάρετό του βίο, μας δίδαξε πρακτικά τον τρόπο της επανόδου στους Πατρικούς κόλπους. Να τι λέγει και ο μέγας φωστήρας της Εκκλησίας, άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής: «Ο φιλόανθρωπος Θεός έγινε άνθρωπος για να συγκεντρώσει την ανθρώπινη φύση στον εαυτό Του και να την σταματήσει από το να φέρεται άσχημα στον εαυτό της, ή μάλλον να επαναστατεί εναντίον του εαυτού της και να έχει κομματιαστεί και να μη σταματά ποθενά εξαιτίας της άστατης κινήσεως της προαιρέσεώς της γύρω από κάθε πράγμα».

Με την πρόσληψη της ανθρώπινης φύσεως από τον θείο Λόγο αποκτήσαμε τη συγγένεια με τον Θεό και κληρονομήσαμε όλη τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος. Αυτό είναι η ολοκλήρωση της προσωπικότητάς μας και η δυνατότητα της ομοιώσεως με τον Θεό, που είναι και ο σκοπός της δημιουργίας μας. Τα ίδια λέει και ο Μέγας Αθανάσιος σ' ένα λόγο του κατά Αρειανών: «Ο Λόγος έγινε άνθρωπος, για να κάνει τον άνθρωπο δεκτικό της θεότητας». Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο επιβάλλεται η υποταγή μας στον Θεό από αγάπη.

Αφού λοιπόν ενωθεί ο άνθρωπος διά των μυστηρίων με τον Χριστό και γίνει μέλος του Σώματός Του, της Εκκλησίας, δεν οφείλει πια να κρατήσει με συνέπεια αυτή τη θέση που του χαρίστηκε, αφού έγινε «ένα με τον Χριστό»; Πώς είναι δυνατόν πλέον το τίμιο μέλος του Σώματος του Χριστού που ενώθηκε από αγάπη μαζί του, να δουλεύει στην αμαρτία; Ή ακόμη, πώς να αντιστέκεται κατά της αμαρτίας μόνον από φόβο και να μη την αποστρέφεται από αγάπη προς τον Χριστό; Και πόσο πλέον φυσιολογικά πρέπει να φρονεί «τα ουράνια», σύμφωνα με το λόγο του Παύλου; «Αφού, λοιπόν, αναστηθήκατε μαζί με τον Χριστό, να επιδιώκετε τα αγαθά που βρίσκονται στον ουρανό, εκεί που κάθεται ο Χριστός στα δεξιά του Θεού· οι σκέψεις σας να είναι στραμμένες προς αυτά κι όχι τα γήινα πράγματα. Γιατί πεθάνατε μαζί με τον Χριστό κι η ζωή σας είναι κρυμμένη μαζί με τον Χριστό στο Θεό» (Κολ. γ' 1-3).

Η ένωση του Θεού Λόγου με τη δική μας ανθρώπινη φύση δεν αφήνει κανένα περιθώριο σκέψεως και αμφιβολίας για το τι ο άνθρωπος πρέπει να προτιμήσει, και για το ότι πρέπει να έλκεται σαν από δυνατό μαγνήτη από τη θεία αγάπη και να

οδηγείται στην ακριβή μίμηση της ζωής του Χριστού. Έτσι, θα δέχεται τις επαγγελίες του Θεού όχι με ιδιοτέλεια, αλλά θα ανταποκρίνεται αγαπητικά προς τον «Χριστό που μας αγάπησε ολοκληρωτικά», ο οποίος προσευχόμενος στον Πατέρα έλεγε: «Εγώ είμαι ενωμένος μαζί τους κι εσύ ενωμένος μαζί μου, ώστε ν'αποτελούν μια τέλεια ενότητα, κι έτσι ο κόσμος να το καταλαβαίνει ότι μ'έστειλες εσύ κι ότι τους αγάπησες όπως αγάπησες εμένα. Πατέρα, αυτοί που μου έδωσες θέλω όπου είμαι εγώ να είναι κι εκείνοι μαζί μου, για να μπορούν να βλέπουν τη δόξα τη δική μου»(Ιω. ιζ' 23-24).

Με την πρόσληψή μας από τον Χριστό και την ανακαίνιση της φύσεώς μας, παραμερίστηκαν και τα αίτια της διαιρέσεως και των αντιθέσεων των ανθρώπων και μπήκε το θεμέλιο της αληθινής ενώσεως και αδελφοσύνης. Εφ' όσον οι πιστοί διά της Χάριτος ενώνονται σε ένα Σώμα, το Σώμα του Χριστού, την Εκκλησία, δεν μπορούν να υπάρχουν διακρίσεις. Την ενότητα αυτή δημιουργεί η αγάπη του Θεού που είναι ο ίδιος αυτοαγάπη. Να τι λέει σχετικά ο θεολόγος Ευαγγελιστής Ιωάννης: «Αγαητοί, ας αγαπάμε ο ένας τον άλλο, γιατί η αγάπη προέρχεται από τον Θεό. Όποιος αγαπά δείχνει ότι έχει αναγεννηθεί από τον Θεό και ότι γνωρίζει τον Θεό. Όποιος δεν αγαπά δεν γνώρισε τον Θεό, γιατί ο Θεός είναι αγάπη»(Α' Ιω. δ' 7-8). Και καταλήγει: «αγαητοί, αν ο Θεός έτσι μας αγάπησε, οφείλουμε κι εμείς ν' αγαπάμε ο ένας τον άλλο»(Α' Ιω. δ' 11).

Την οδό αυτή προς την τελειότητα, τη διδαχτήκαμε και πρακτικά και προφορικά από τον ίδιο τον Χριστό μας. «Να γίνετε, λοιπόν, κι εσείς τέλειοι, όπως τέλειος είναι και ο Πατέρας σας ο ουράνιος», λέει (Ματθ. ε' 48). Δεν προκαλεί πια αυτή η παρακίνηση ούτε απορία, ούτε δισταγμό, για την υπερβολή που περιέχει, γιατί η συγγένεια με τον Θεό που κληρονομήσαμε διά του σαρκωθέντος Θεού Λόγου εύκολα μας οδηγεί στη Θεομίμηση. Αλλά κι ο Παύλος μας ενθαρρύνει λέγοντας, «Να γίνετε μιμητές μου, όπως έγινα και εγώ του Χριστού» (Α' Κορ. ια' 1).

Είναι φυσικό να διερωτηθεί κανείς, πώς και με ποιό τρόπο θα γίνει αυτό, αφού είμαστε άνθρωποι που φέρουμε την ασθένεια της φύσεώς μας; Η απάντηση είναι· «διά του Χριστού», διά της Χάριτός του, την οποία φορέσαμε κατά την είσοδό μας στην Εκκλησία διά της πίστεως και του βαπτίσματος. Αφού φορέσαμε τον Χριστό διά του βαπτίσματος, έχουμε μέσα μας όλη την Αγία Τριάδα, διότι είναι αχώριστα τα πρόσωπα της μακαρίας Θεότητας. Όλη λοιπόν η Χάρη του Αγ. Πνεύματος βρίσκεται στην καρδιά κάθε πιστού και αναμένει την καλή πρόθεσή του για να ολοκληρώσει αυτή το έργο. «Σας έχω δώσει εξουσία να πατάτε πάνω σε φίδια και

σκορπιούς και να κυριαρχείτε πάνω σ' όλη τη δύναμη του εχθρού» (Λουκ. ι' 19). Όταν λέει «σε όλη» δεν αφήνει κανένα περιθώριο δισταγμού και αδυναμίας.

Με αυτή τη Χάρη σαν πανοπλία πολέμησαν και νίκησαν όλα τα πάθη, τις αδυναμίες και τα σκάνδαλα του εχθρού οι απ' αιώνος ευσεβείς άνθρωποι. Με αυτή τη θεία Χάρη ολοκλήρωσαν οι άγιοι Απόστολοι την αποστολή τους, οι μάρτυρες την ομολογία τους, οι Ποιμένες της Εκκλησίας το ποιμαντικό τους έργο, οι όσιοι πέτυχαν τον αγιασμό, οι παρθένοι κέρδισαν την αγνότητα και γενικά η ανθρώπινη φύση καταπάτησε διά του Χριστού το θάνατο και έγινε μέτοχος της ζωής και της αναστάσεως. Από αυτή τη Χάρη εμπορούμενος ο Παύλος έλεγε: «Όλα τα μπορώ χάρη στο Χριστό που με δυναμώνει»(Φιλ. δ' 13). Ο δε Κύριός μας έλεγε για τους πιστούς του, άσχετα σε ποια περίοδο της Εκκλησίας κι αν θα ζούσαν, «τα έργα τα οποία κάνω εγώ, θα τα κάνουν και εκείνοι και ακόμη μεγαλύτερα απ' αυτά» (Ιω. ιδ' 12).

Αλλ' όπως με τη δύναμη του Χριστού όλα τα μπορεί κανείς, έτσι και αντίθετα χωρίς Αυτόν τίποτε απολύτως δεν μπορεί να καταφέρει, όπως κι ο ίδιος ο Χριστός τονίζει: «Χωρίς εμένα δεν μπορείτε τίποτε να κάνετε» (Ιω. ιε' 5), και «όποιος δεν είναι με το μέρος μου είναι εναντίον μου, κι όποιος δεν μαζεύει μαζί μου σκορπίζει»(Ματθ. ιβ' 30). Λόγω ακριβώς του ότι είναι απαραίτητη για μας η ενέργεια της Χάριτός του, πάλι μας παρακινεί λέγοντας: «Μείνετε ενωμένοι μαζί μου· τότε θα είμαι κι εγώ ενωμένος μαζί σας. Όπως η κληματόβεργα δεν μπορεί να καρποφορήσει από μόνη της, αν δεν είναι ενωμένη με το κλήμα, το ίδιο κι εσείς αν δεν μείνετε ενωμένοι μαζί μου. Εγώ είμαι το κλήμα, εσείς οι κληματόβεργες. Εκείνος που μένει ενωμένος μαζί μου κι εγώ μαζί του, αυτός κάνει άφθονο καρπό»(Ιω. ιε' 4-5).

Ασχοληθήκαμε εδώ με τη θεία Αποκάλυψη και προσπαθήσαμε να δείξουμε ότι η υπακοή στο θείο θέλημα δεν πρέπει να θεωρείται θέμα ελεύθερης εκλογής, αλλά απόλυτου καθήκοντος για τον άνθρωπο. Να πως εκφράζει ο Κύριός μας τον πρακτικό τρόπο του καθήκοντος αυτού: «Όποιος θέλει να με ακολουθήσει, ας απαρνηθεί τον εαυτό του, ας σηκώσει το σταυρό του κι ας με ακολουθεί. Γιατί όποιος θέλει να σώσει τη ζωή του θα τη χάσει· όποιος όμως εξαιτίας μου χάσει τη ζωή του, θα τη βρει»(Ματθ. ις' 24-25). Κι επειδή αυτή ακριβώς την οδό βάδισε κι ο ίδιος για τη σωτηρία μας, επιμένει να την συνεχίσουν και οι πιστοί του: «Και όποιος δεν παίρνει το σταυρό του και δεν με ακολουθεί δεν είναι άξιος για μαθητής μου»(Ματθ. ι' 38). Η προστακτική αυτή απαίτηση του Ιησού μας δεν

καταργεί την ελευθερία μας, ούτε μειώνει τους όρους της αγάπης του, αλλά αποδεικνύει την αδυναμία της φύσεώς μας να επανεύρει τον εαυτό της χωρίς Αυτόν, χωρίς τη βοήθεια της Χάριτός Του. Η εμμονή του στο να ακολουθήσουμε το δρόμο Του ερμηνεύεται θαυμάσια από το υπόδειγμα του αμπελιού, όπου τα κλήματα αν δεν μείνουν στο αμπέλι δεν ζούν, ούτε καρποφορούν.

Σαν τελικό συμπέρασμα, ας επαναλάβουμε τα λόγια του αγίου Κυρίλλου Ιεροσολύμων: «Ούτε η πίστη χωρίς αγαθά έργα είναι ευπρόσδεκτη στον Θεό, ούτε δέχεται ο Θεός τα έργα τα οποία γίνονται χωρίς την αληθινή πίστη».

(Γέροντος Ιωσήφ, Λόγοι Παρακλήσεως, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 15, σ. 255-270, σε νεοελληνική απόδοση).

Πηγή: vatopaidi.gr

<http://bitly.com/1DIBhB3>